

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

KALKINMA AJANSLARI 2012 YILI GENEL DENETİM RAPORU

MART 2014

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

Sayı: Bşk.2014/2 E. 592454-21378
Konu: Kalkınma Ajansları 2012 Yılı Genel Denetim Raporu

15.04.2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6085 sayılı Sayıştay Kanunu uyarınca hazırlanan Kalkınma Ajansları 2012 Yılı Genel Denetim Raporunu saygılarımla arz ederim.

Akyel

Doç. Dr. Recai AKYEL

Sayıştay Başkanı

**KALKINMA AJANSLARI
2012 YILI
GENEL DENETİM RAPORU**

Bu rapor, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu uyarınca yürütülen düzenlilik denetimi sonucu hazırlanmıştır.

İçindekiler

GENEL ÇERÇEVE.....	1
KALKINMA AJANSLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER	2
KALKINMA AJANSLARI MALİ TABLOLARI	6
DENETİMLER SONUCU TESPİT EDİLEN GENEL KONULAR.....	7

GENEL ÇERÇEVE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Sayıştay, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ile mahalli idarelerin bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevli olan kurum olarak tanımlanmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, vatandaş adına kamu gelirlerini toplama ve bu gelirleri harcama konusunda, yürütme organına verdiği yetkinin sonuçlarını denetleme anlamına gelen bütçe hakkını, kendi adına denetim yapan Sayıştay aracılığıyla kullanmaktadır

Sayıştay bu yetkisini kamu idarelerinin faaliyet sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi ile kamuoyuna güvenilir ve yeterli bilgi sunulması, kamu mali yönetiminin hukuka uygun olarak yürütülmesi, kamu kaynaklarının korunması, kamu idarelerinin performansının değerlendirilmesi, hesap verme sorumluluğu ile mali saydamlığın yerleştirilmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla yönelik olarak kullanmaktadır.

6085 sayılı Sayıştay Kanununun 35 inci maddesinde, denetimin genel kabul görmüş uluslararası denetim standartlarına uygun olarak ve güncel denetim metodolojilerinin öngördüğü usullerle gerçekleştirileceği öngörülmüştür.

Sayıştay tarafından yapılacak denetimlerde; uluslararası standartlar dikkate alınarak kamu idarelerinin gelir, gider ve mallarına ilişkin mali işlemlerinin mevzuata uygunluğu, mali rapor ve tablolarının doğruluğu ve güvenilirliği ile bu mali işlem ve hesapları üreten sistemlerin verimli ve etkili çalışıp çalışmadıklarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sayıştay, bu amaçlar doğrultusunda kamu idarelerinin mali faaliyet, karar ve işlemlerini hesap verme sorumluluğu çerçevesinde denetleyerek, sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine doğru, açık ve güvenilir raporlar sunmakla görevlidir.

Kalkınma Ajanslarında Sayıştay Denetiminin Hukuki Dayanağı

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanunun 25 inci maddesinde ajansların her türlü hesap ve işlemlerinin bağımsız denetim kuruluşlarınca incelettirilmesine ilişkin hükümler yer almıştır. Ancak kamu ve özel sektör ile sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan ajansların giderleri, büyük ölçüde kamu kaynaklarından elde ettikleri gelirlerle karşılandığından, kalkınma ajansları Sayıştay denetimi kapsamında değerlendirilmektedir.

6085 sayılı Kanunun “Tanımlar” başlıklı 2 nci maddesinde kamu idaresi, “kamu veya özel hukuk hükümlerine tabi olup olmadığına bakılmaksızın tüm idare, kuruluş, müessese, birlik, işletme, bağlı ortaklık ve şirketler” olarak tanımlanmıştır.

6085 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (a) fıkrasında:

“Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının, mahallî idarelerin, sermayesindeki kamu payı doğrudan veya dolaylı olarak % 50’den fazla olan özel kanunlar ile kurulmuş anonim ortaklıklar ile diğer kamu idarelerinin (kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları hariç)” Sayıştayın denetim alanında olduğu belirlenmiştir.

6085 sayılı Kanunun “Sayıştayın Görevleri” başlıklı 5 inci maddesinin (a) fıkrasında:

“Sayıştay Kamu idarelerinin mali faaliyet, karar ve işlemlerini hesap verme sorumluluğu çerçevesinde denetler ve sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine doğru, yeterli, zamanlı bilgi ve raporlar sunar.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıdaki hükümlere göre kalkınma ajanslarının denetimi sonucunda düzenlenen denetim raporlarından önemli görülen ve genellik arz eden konular, yürütülen denetimlere ilişkin genel bilgiler ile mali konularda belirtilmesi uygun görülen diğer hususlar gözetilerek hazırlanmış olan bu raporun, kalkınma ajanslarında sistemin gelişmesine ve etkin bir biçimde uygulanmasına önemli katkılar sağlaması beklenmektedir.

KALKINMA AJANSLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

08.02.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun ile ülkemizde yerel potansiyel ve kaynakları harekete geçirmek, bölgesel ve bölge içi eşitsizlikleri gidermek, rekabet gücü, yenilikçilik ve girişimcilik kapasitesinin artırılarak katılımcı bir anlayışla sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacıyla; Avrupa Birliği müktesebatı çerçevesinde şekillenen süreç sonunda Türkiye İstatistik Kurumunun belirlemiş olduğu düzey bölgeler esas alınarak Bakanlar Kurulu Kararıyla, 26 adet kalkınma ajansı kamu-özel sektör ortaklığı anlayışına uygun bir yapıda kurulmuştur. Kalkınma ajansları, ulusal düzeyde Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda, kendine özgü teknik ve finansman mekanizmasına sahip, kâr amacı gütmeyen, çabuk karar alıp uygulayabilen, merkezi ve yerel idarelerin dışında kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını bir araya getiren, tüzel kişiliği haiz, 5449 sayılı Kanunla düzenlenmemiş işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabi,

teknik kapasitesi yüksek, destekleyici faaliyet gösteren kalkınma birimleridir. Kalkınma ajansları 10.12.2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 8.9.1983 tarih ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 4.1.2002 tarih ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir.

Kalkınma ajansları, ulusal planlarla uyumlu kendi bölge planlarını hazırlarlar. Kalkınma ajanslarının faaliyet gösterebileceği alan geniş olmakla birlikte, bölge planları ile öne çıkan stratejik sektörler ve alanlar doğrultusunda kamu kurumlarına, kar amacı güden ve gütmeyen kuruluşlara veya bunların oluşturduğu ortaklıklara destek sağlar. Bu kapsamda kalkınma ajanslarının kuruluşlarından bu yana bölge ihtiyaçları doğrultusunda bir çok başlık altında mali destek programları (MDP) ilanlarına çıktığı ve proje bazlı değerlendirme sonrası başarılı bulunan başvuru sahipleri ile sözleşme imzaladığı görülmüştür.

Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi (KAYS) , Kalkınma Bakanlığının talebi üzerine TÜBİTAK-BİLGEM Yazılım Teknolojileri Araştırma Enstitüsü tarafından ülke genelinde faaliyet göstermekte olan 26 adet kalkınma ajansı ile işbirliği içerisinde geliştirilmekte olan bir projedir. KAYS projesinin amacı, kalkınma ajanslarının kurumsal işleyişini güçlendirmek ve ana hizmet süreçlerine proje ve faaliyet destek yönetimi, çalışma programı, bütçe ve muhasebe yönetimi, paydaş veri tabanı yönetimi, performans yönetimi ve insan kaynakları yönetimi kapsamında etkinliğin ve verimliliğin artırılmasına yönelik olarak modüler ve merkezi bir bilgi sistemini geliştirmektir.

Kalkınma ajansları yönetim sistemi “DPT Yönetim Modülü”, “Kalkınma Ajansı Yönetim Modülü”, “Çalışma Programı ve Bütçe Modülü”, “Harcama Modülü” ve “Muhasebe Modülü” olmak üzere beş ana kısımdan oluşmaktadır. Sistemde her ajansa bir genel sekreter atanmış olmaktadır. Genel sekreter, harcama birimleri oluşturup; her birimin birim başkanlarına gerçekleştirme görevi, bir kişiye çalışma programı ve bütçe görevi, destek hizmetleri biriminden iki kişiye de muhasebe yetkilisi görevi verebilmektedir.

Kalkınma ajanslarının mali kaynakları ve bütçe gelirleri 5449 sayılı Kanununun 19 uncu maddesinde düzenlenmiş olup, merkezi bütçenin, il özel idareleri ve belediyelerin, sanayi ve ticaret odalarının gelirlerinden ayrılan fonlar ile Avrupa Birliği ve diğer uluslararası fonlardan sağlanacak kaynaklar, faaliyet gelirleri ile bağış ve yardımlardan oluşmaktadır.

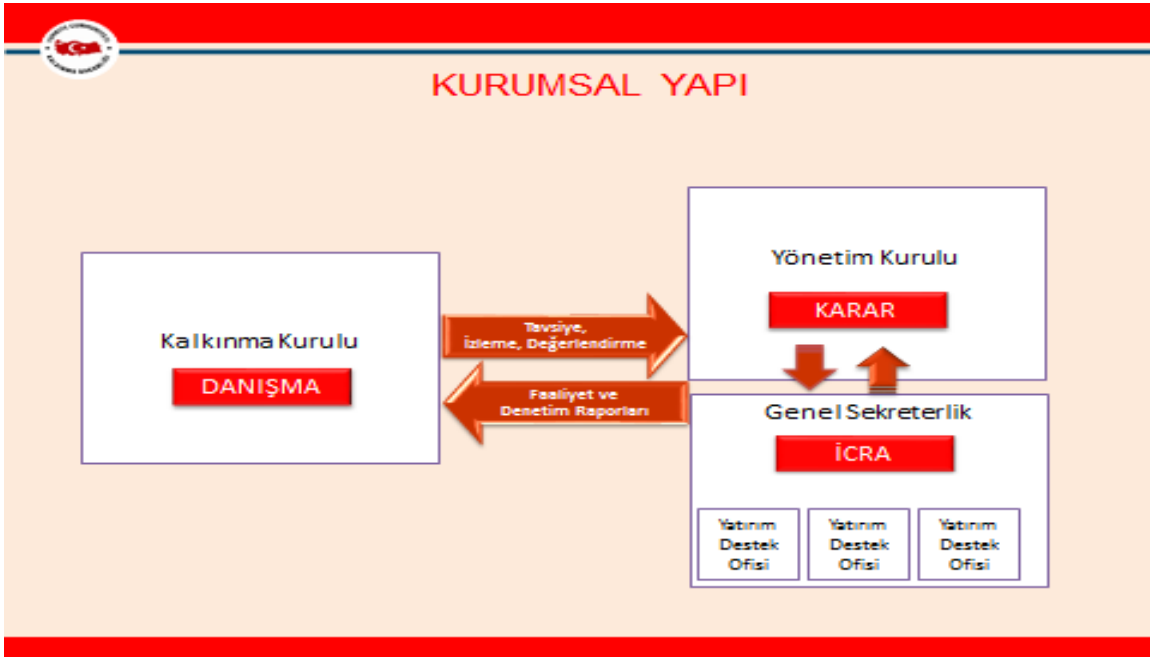
Kalkınma ajansları elde etmiş olduğu bu gelirleri 5449 sayılı Kanununun 20 inci maddesinde belirtilen plan, program ve proje giderleri, proje ve faaliyet destekleme giderleri, araştırma ve geliştirme giderleri, tanıtım ve eğitim giderleri, taşınır ve taşınmaz mal ile hizmet alım giderleri,

yönetim ve personel giderleri ile diğer giderler için kullanmaktadır.

Kalkınma ajanslarının personeli iş akdi ile istihdam edilmekte olup, emeklilik ve sosyal güvenlik yönünden 31.05.2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa tabidir. Genel sekreter ile diğer personelin ücret ve gündelikleri ile diğer malî ve sosyal hakları, Yüksek Planlama Kurulu kararıyla tespit edilip alt ve üst limitleri geçmemek üzere yönetim kurulunca belirlenmektedir.

Kalkınma Ajanslarının Teşkilat Yapısı:

5449 sayılı Kanunun "Ajansın Teşkilatı" başlıklı 3 üncü bölümünde kalkınma ajanslarının teşkilat yapısı, kalkınma kurulu, yönetim kurulu, genel sekreterlik, birimler ve yatırım destek ofisleri şeklinde düzenlenmiştir.

Kalkınma ajanslarının karar organı yönetim kurulu, icra organı ise genel sekreterliktir. Genel sekreterlikler genel itibari ile planlama, programlama ve koordinasyon, program yönetim izleme ve değerlendirme, tanıtım ve dış ilişkiler ve kurumsal yönetim gibi birimlerden oluşmuştur. Bu birimlerde görev yapan personel, uzman personel ve destek hizmetleri personeli gibi adlarla görev yapmaktadır.

Kalkınma kurulu, kalkınma ajanslarının danışma organıdır. Kalkınma kurulu, bölgesel gelişme hedefine yönelik olarak; bölgedeki kamu kurum ve kuruluşları, özel kesim, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve yerel yönetimler arasında işbirliğini geliştirmek ve ajansı yönlendirmek üzere oluşturulmuştur. Kalkınma kurulu Bakanlar Kurulu Kararıyla belirlenmiş

100 üyeden oluşmakta olup başkanını kendi içerisinde seçimle tespit etmektedir.

5449 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde kalkınma kurulunun görev ve yetkileri aşağıdaki gibi belirtilmiştir:

- Tek ilden oluşan bölgelerde yönetim kurulunda yer alacak özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşları temsilcilerini ve iki katı yedeklerini sırasıyla seçmek.

- Ajansın yıllık faaliyet ve iç denetim raporlarını görüşmek, değerlendirmek ve yönetim kuruluna önerilerde bulunmak.

- Bölgenin sorunlarına ve çözüm önerilerine, tanıtımına, potansiyeline ve önceliklerine yönelik olarak yönetim kuruluna tavsiyelerde bulunmak.

- Toplantı sonuçlarını Kalkınma Bakanlığına raporlamak ve toplantıya ilişkin bir sonuç bildirisi yayımlamak.

Yönetim kurulu, kalkınma ajanslarının karar organıdır. 5449 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde belirtildiği üzere yönetim kurulu; birden fazla ilden oluşan bölgelerde il valileri, büyükşehir belediye başkanları veya büyükşehir olmayan illerde il merkez belediye başkanları, il genel meclisi başkanları ve her ilden birer kişi olmak kaydıyla ticaret ve sanayi odası başkanlarından oluşur. Birden fazla ilden oluşan bölgelerdeki illerde ticaret ve sanayi odalarının ayrı ayrı kurulmuş bulunması halinde, yönetim kurulunda yer alacak temsilci, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

Kalkınma ajanslarını, yönetim kurulu başkanı temsil eder. Yönetim kurulunun başkanı validir. Birden fazla ilden oluşan bölgelerde yönetim kurulu başkanlığı, ilk yıl kalkınma ajansı merkezi olarak tespit edilen ilin valisi tarafından, müteakip yıllarda illerin alfabetik sırasına göre bölgedeki valiler tarafından birer yıl süreyle dönüşümlü olarak yürütülür.

Yönetim kurulu, başkanın daveti üzerine üye tamsayısının yarısından bir fazlası ile her ay en az bir kere toplanmaktadır. Yönetim kurulu toplantılarına başkanın yokluğunda başkan vekili başkanlık eder.

Yönetim kurulu, toplantıya katılanların oy çokluğu ile karar alır, eşitlik durumunda başkanın oyu yönünde karar alınır. Genel sekreter, oy hakkı olmamak kaydı ile yönetim kurulu toplantılarına katılır.

Genel sekreterlik, kalkınma ajansının icra organıdır. Genel sekreterliğin ve yatırım destek ofislerinin en üst amiri genel sekreterdir. Genel sekreter yönetim kuruluna karşı sorumludur.

Genel sekreterlik, planlama programlama ve koordinasyon birimi, program yönetim

birimi, izleme ve değerlendirme birimi, destek hizmetleri birimi ile yatırım destek ofislerinden oluşmaktadır.

Yatırım destek ofisleri, bölge illerinde, yönetim kurulu kararı ile biri koordinatör olmak üzere, en çok beş uzmandan oluşacak şekilde teşkil edilir. Çalışan uzman personel sayısı, bölge ve ilin ihtiyaçlarına göre, yönetim kurulu kararı ve Kalkınma Bakanlığının onayı ile artırılabilir.

KALKINMA AJANSLARI MALİ TABLOLARI

2012 yılında 19 adet kalkınma ajansı incelenmiş ve Kalkınma Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Faaliyet Raporundan alınan 26 adet kalkınma ajansı konsolide gelir gider tablolarına aşağıda yer verilmiştir.

Ajansların Gelir Gider Tabloları

Gelirler	Bütçe	Yüzde Pay	Gerçekleşme	Yüzde Pay	Fark
Genel Bütçe	450,000,000	63.9	81,800,000	21.9	-368,200,000
İl Özel İdareleri	27,648,685	3.9	28,169,554	7.5	520,869
Belediyeler	125,069,186	17.8	150,095,641	40.2	25,026,454
Sanayi ve Ticaret Odaları	5,527,851	0.8	6,740,892	1.8	1,213,041
Diğer Gelirler	95,830,839	13.6	107,001,049	28.6	11,170,210
Gelirler Toplamı	704,076,562	100.0	373,807,136	100.0	-330,269,426
Önceki Yıldan Devreden Gelirler	908,804,664		908,804,664		0
Genel Toplam	1,612,881,226		1,282,611,800		-330,269,426

Giderler	Bütçe	Yüzde Pay	Gerçekleşme	Yüzde Pay	Fark
Genel Yönetim	251,556,184	15.9	129,357,713	23.6	-122,198,471
Plan, Program ve Proje	27,224,396	1.7	5,702,036	1.0	-21,522,360
İzleme, Değerlendirme ve Koor.	6,192,112	0.4	798,797	0.1	-5,393,314
Araştırma ve Geliştirme	28,174,165	1.8	4,432,815	0.8	-23,741,350
Tanıtım ve Eğitim	51,030,076	3.2	24,345,096	4.4	-26,684,980
Proje ve Faaliyet Destekleme	1,216,769,319	77.0	383,895,630	70.0	-832,873,689
Giderler Toplamı	1,580,946,252	100.0	548,532,088	100.0	-1,032,414,164
Sonraki Yıla Devreden Gelirler	31,934,974		734,079,712		702,144,737
Genel Toplam	1,612,881,226		1,282,611,800		-330,269,426

DENETİMLER SONUCU TESPİT EDİLEN GENEL KONULAR

1. Kalkınma Ajanslarında muhasebe ve bütçe işlemlerinin takibinde farklı bütçe muhasebe programları kullanılmaktadır. 2011 yılı Haziran ayında Kalkınma Bakanlığı tarafından Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi (KAYS) kullanımının zorunlu hale getirilmesine rağmen sistemsel sorunlar nedeniyle girişler sağlıklı yapılamadığından ajanslar, kendi muhasebe programlarını piyasadan edinmiş; bu durum da muhasebe ve bilişim sistemlerinin etkin kullanımına engel teşkil etmiştir. Ayrıca Ajansın muhasebe işlemlerinde kullanılan KAYS sistemi, diğer sorunların yanı sıra analitik bütçe esasına dayanan sınıflandırma ve kodlama sistemi açısından da aksaklıklar taşımaktadır. Muhasebe işlemlerinin kayıt altına alınması için kullanılan KAYS sisteminde, ekonomik kodlama 4 yerine 2 basamaklı olarak kullanıldığından verilerin elde edilmesinde, raporlanmasında ve analiz edilmesinde hatalar meydana gelmiştir.

Kalkınma Ajansları Yönetim Sisteminin, uluslararası muhasebe standartlarına uygun, tüm ajansların kullanılabileceği ve konsolide mali tablo oluşturulmasına imkan verecek bir muhasebe sisteminin sağlanması yönünde hazırlanmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

2. Desteklenen projeler kapsamında yararlanıcılardan kendi mevzuatı uyarınca yüklenicilerden alınan ve iş tamamlandığında ilgililerine iade edilmesi gereken banka teminat mektuplarının bir kısmının muhasebe kayıtlarına hiç intikal ettirilmediği ve süresi biten teminat mektuplarının teminat mektupları portföyünde yer almaya devam ettiği, tüm bunların da mali tabloları etkilediği tespit edilmiştir.

Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliğinin “Mali Desteklere İlişkin Esaslar”ı düzenleyen 10 uncu maddesinde;

“Kar amacı güden gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarından, her bir proje ve faaliyet için sözleşmede öngörülen destek tutarının yüzde onundan az olmamak kaydıyla teminat alınır. Teminat oranı, genel sekreterliğin teklifi ile yönetim kurulu tarafından belirlenir ve başvuru rehberinde belirtilir.” hükmüne göre kalkınma ajansları desteklenen projeler kapsamında yararlanıcılardan kendi mevzuatları uyarınca yüklenicilerden teminat almaktadır. Alınan teminatların mevzuatlarına uygun şekilde muhasebe kayıtlarına geçirilmesi gerektiği ve süresi dolanların iadesi için gerekli iş ve işlemlerin başlatılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

3.4857 sayılı İş Kanunu çerçevesinde çalışanlar, işverenlerinden halen yürürlükte olan 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesi hükümlerine göre kıdem tazminatı alabilmektedir. Kalkınma ajanslarında çalışan işçiler için İş Kanunu hükümleri ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde kıdem tazminatı karşılığı ayrılmaması nedeniyle 472 - Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının mali tablolarda yer almadığı bunun da mali tabloları etkilediği tespit edilmiştir. Dolayısıyla belirtilen konunun mali tablolarda yer alması için gerekli tedbirlerin alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

4. Kalkınma Ajanslarının çalıştığı bankalar nezdinde bulunan vadeli hesaplarına ilişkin vade sonunda tahakkuk etmiş ve istenebilir duruma gelmiş faiz gelirlerinin doğrudan 600 - Gelirler Hesabı kullanılarak muhasebeleştirilmesi gerekirken, 181 - Gelir Tahakkukları Hesabı kullanılarak muhasebeleştirildiği görülmüştür.

28.09.2006 tarih ve 26303 sayılı Resmi Gazete de yayımlanan Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin “Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları” başlıklı 44 üncü maddesine göre bu hesabın, tahakkuk etmiş gelirlerden kaynaklanan, ancak gelecek aylarda istenebilir duruma gelecek olan alacaklar ile duran varlıklar ana hesap grubu içindeki gelir tahakkukları hesabında kayıtlı tutarlardan, vadesi bir yılın altına inenlerin izlenmesi için kullanılması gerekmektedir. Dolayısıyla aynı zamanda tahakkuk etmiş ve istenebilir duruma gelmiş faiz gelirlerinin doğrudan gelir kaydının yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

5. Diğer gelirlerin yanında belediyeler ile sanayi ve ticaret odaları cari yıl bütçelerinden aktarılan payların kaydedildiği 120 - Gelirlerden Alacaklar Hesabındaki tutarlar, bu kurumlardan mali veriler net biçimde elde edilemediğinden, gerçek durumu yansıtmamaktadır.

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanunun 19 uncu maddesi, her bir kalkınma ajansı için, bir önceki yıl gerçekleşen genel bütçe vergi gelirleri tahsilatından, vergi iadeleri ile mahalli idarelere ve fonlara aktarılan paylar düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden, binde beş oranında her yıl ayrılacak transfer ödeneğinden Yüksek Planlama Kurulu tarafından belli bir pay verilmesini ve bu dağılımın yapılmasında, nüfus, gelişmişlik düzeyi ve performans ölçütlerinin dikkate alınmasını öngörmektedir.

Bu payların belirlenmesi amacıyla da kalkınma ajanslarının, belediye ve il özel idareleri ile yazışarak gelir bütçelerinin bildirilmesini talep ettikleri görülmüştür. Ancak özellikle

belediyelerin önemli bir kısmının bildirim yapmadıkları için kalkınma ajanslarının, tek taraflı olarak tahsil edecekleri yıllık gelir pay oranlarını kendilerinin belirledikleri tespit edilmiştir.

Gelirlerin doğru hesaplanabilmesini teminen, belediyelerin, sanayi ve ticaret odalarının gelir tablolarına kalkınma ajansları tarafından ulaşılmasını sağlayacak sistemlerin hayata geçirilmesi hususunda Kalkınma Bakanlığınca gerekli önlemlerin alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

6. Kalkınma ajanslarının muhasebe işlemleriyle ilgili olarak hazırlanan tüm belgelerin tek nüsha halinde düzenlendiği tespit edilmiştir.

Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin “Ödeme Belgeleri ve Kanıtlayıcı Belgeler” başlığını taşıyan 5 inci maddesi hükümleri dahilinde ödeme belgesinin ilgili mercilere gönderilmek üzere en az üç nüsha düzenlenmesinin gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

7.5018 sayılı Kanuna tabi olmayan kalkınma ajanslarının kendi iç kontrol mekanizmalarının temelini oluşturan yasal düzenlemelerin tamamını yaptıkları ve risk odaklı denetim plan ve programı ile bir iç denetim rehberi oluşturmalarına rağmen iç kontrolün, fiilen etkin çalışmadığı görülmüştür.

Kalkınma Bakanlığı tarafından etkin bir iç kontrol sisteminin hayata geçirilmesi için gereken önlemlerin alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

8.Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin “taahhüt hesapları” başlıklı 81 inci maddesinde belirtilen Gider Taahhütleri Hesabı, yılı için geçerli sözleşmeler ile ertesi mali yıla geçerli sözleşmelere dayanılarak girişilen taahhütlerin kaydedildiği hesap grubu olmasına rağmen, bu hesabın kullanılmadığı görülmüştür. Kalkınma ajanslarının gerek mal ve hizmet satın almalarında, gerekse destek sözleşmeleri nedeniyle taahhüt altına girdiklerinde gider taahhütleri hesabını kullanmaları gerektiği değerlendirilmektedir.

9.Kalkınma ajanslarında temsil ve ağırlama vb. giderlerle ilgili tanımlamaları, net olarak tanımlayan herhangi bir mevzuat bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu durum uygulamada sorunlara neden olabilmektedir.

Kalkınma ajanslarında her ay yönetim kurulu ve yılda enaz iki defa kalkınma kurulu toplantısı yapılmaktadır. Bunun haricinde görev gereği çok sayıda çalıştay, eğitim, vb. toplantı ve organizasyonlara ev sahipliği yapılmaktadır. Bu kapsamda yapılabilecek temsil, ağırlama vb. harcamaların neler olduğu ile ilgili herhangi bir çerçeve mevzuat düzenlemesi

bulunmaması nedeniyle uygulamada kalkınma ajansı idarecileri ve muhasebe yetkilileri zaman zaman tereddütler yaşayabilmektedir.

Konunun bütün kalkınma ajanslarını ilgilendirmesi nedeniyle, Kalkınma Bakanlığı tarafından konu ile ilgili bir çerçeve mevzuat düzenlemesinin uygulamadaki sorunların giderilmesi ve birliğin sağlanması bakımından gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

10. Kalkınma ajanslarında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine mali konularda yeni düzenlemeler getiren 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uygulamasında yeni işe başlayan ya da yeniden atanan personelin statüleri, mali hakları ve emsal kadrolar konusunda duraksamalar yaşanmaktadır. Anayasa Mahkemesinin 30.11.2007 tarih ve E: 2006/61, K: 2007/91 sayılı Kararında açıkça belirtildiği üzere kamu tüzel kişisi olmasına karşın kalkınma ajanslarında görev yapan genel sekreter ve personelin 4857 sayılı İş Kanununa göre istihdam edilmelerinin kalkınma ajanslarının işleyişinde ciddi sıkıntılara yol açtığı tespit edilmiştir. Konu ile ilgili olarak gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

11. Kalkınma ajanslarının taşınırmlarla ilgili giriş çıkış kayıtları, tutulacak defter ve belgeler ile sorumluluk ve görevlilerin düzenlenmesine yönelik yönetmelikleri bulunmamaktadır. Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin tabi olduğu Taşınır Mal Yönetmeliğine uygun hukuki bir düzenlemenin yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.